

336.225.2(478)

SCHIMBAREA INSTITUȚIONALĂ CA OPȚIUNE STRATEGICĂ ÎN ACTIVITATEA SERVICIULUI FISCAL DE STAT

Drd. Igor ȚURCANU, ASEM
igor.turcanu@sfs.md
<https://doi.org/10.53486/econ.2021.115.086>

Procesele de ultimă oră, ce au loc în viața social-economică și politică a țării, determină Serviciul Fiscal de Stat să fie mult mai transparent și mai dinamic în activitatea pe care o desfășoară. Transparența și dinamismul sunt condiționat, în special, de agenții economici, care doresc dezvoltarea relațiilor de parteneriat cu Serviciul Fiscal de Stat prin stabilirea unui dialog constructiv, prin implementarea mecanismului de conformare voluntară, prin popularizarea legislației fiscale existente în domeniu. Schimbarea de atitudine este necesară atât pentru mediul intern al instituției publice, cât și pentru mediul său extern, deoarece sunt vizați contribuabilii. Astfel, procesul de schimbare, în cadrul Serviciului Fiscal de Stat, se poate realiza de către managementul instituțional, folosind diferite modalități de abordare, în funcție de premisele de la care pornesc aceste schimbări. Din această perspectivă, prezentul articol vine cu anumite sugestii și recomandări privind îmbunătățirea mecanismului de impunere fiscală prin prisma managementului schimbării.

Cuvinte-cheie: sistem fiscal, venituri fiscale, impozite, taxe, schimbare.

JEL: H2, H21.

Actualitatea temei

Mecanismul schimbării instituționale în cadrul Serviciului Fiscal de Stat, în momentul actual, se axează pe sloganul „În serviciul contribuabilului”. Pornind de la acest slogan, modelele cunoscute, chiar tradiționale de management al schimbării, cum ar fi: planificarea strategică instituțională, opțiunea pentru calitatea serviciilor prestate, popularizarea activă a legislației fiscale, conformarea voluntară a contribuabililor cu risc sporit de activitate, reprezintă sarcini prioritare ale Serviciului Fiscal de Stat, care sunt definitive și implementate.

336.225.2(478)

INSTITUTIONAL CHANGE AS A STRATEGIC OPTION IN THE ACTIVITY OF THE STATE TAX SERVICE

PhD candidate Igor TURCANU, ASEM
igor.turcanu@sfs.md
<https://doi.org/10.53486/econ.2021.115.086>

The latest processes, which take place in the socio-economic and political system of the country, determine the State Tax Service to be much more transparent and dynamic in its activity. Transparency and dynamism is conditioned, in particular, by legal entities, who want to develop partnership relations with the State Tax Service by establishing a constructive dialogue, by implementing the voluntary compliance mechanism, by popularizing the existing tax legislation in the field. The change of attitude is necessary both for the internal and external environment of the public institution, considering that the taxpayers are targeted. Thus, the process of change, within the State Tax Service, can be carried out by the institutional management, using different approaches, depending on the premises from which these changes start. From this perspective, this article comes with some suggestions and recommendations on improving the tax mechanism through the change management.

Keywords: tax system, tax revenues, taxes, fees, change.

JEL: H2, H21.

The topicality of the subject

The mechanism of institutional change within the State Tax Service, at present, focuses on the slogan “In the service of the taxpayer”. Starting from this slogan, institutional strategic planning, the option for the quality of services provided, active popularization of tax legislation, voluntary compliance of taxpayers at high risk of activity, are priority tasks of the State Tax Service, which are defined and implemented.

In all cases of interventions on institutional processes, it starts from the premise that

În toate cazurile de intervenții asupra proceselor instituționale, se pornește de la premisa că este foarte importantă planificarea mecanismului de schimbare, care depinde de folosirea unei mari varietăți de tehnici și modele puse la dispoziție de știința managementului organizațional.

O altă premisă fundamentală, în abordarea schimbărilor instituționale, constă în faptul că demararea schimbării, la un anumit nivel al instituției, afectează celelalte domenii de la alte niveluri, de unde survine concluzia că, în esență, schimbarea instituțională trebuie concepută în complex, și nu pe anumite segmente sau dimensiuni.

În această ordine de idei, pilonii principali, în realizarea schimbării instituționale, în cadrul Serviciului Fiscal de Stat, sunt dictați de:

- îmbunătățirea tratamentelor de conformare voluntară;
- simplificarea și perfecționarea mecanismelor de impunere fiscală;
- implementarea tehnologiilor informaționale;
- minimizarea costurilor de administrare fiscală.

Concluzionând asupra celor relatate, apare necesitatea realizării unei cercetări științifice profunde, ce ține de managementul schimbării instituționale, ce ar putea fi implementate având ca scop sporirea calității serviciilor prestate de către Serviciul Fiscal de Stat în raport cu contribuabilii.

Introducere

Impozitele și taxele reprezintă fundamentul întregii activități fiscale, ele fiind instituite prin acte normative cu caracter fiscal: legi, acte normative, hotărâri de guvern. Acestea nu pot lipsi ca elemente de bază în prezentarea noțiunilor, care se referă la domeniul fiscal.

Politica de administrare fiscală a Serviciului Fiscal de Stat urmează să fie una dinamică, în permanentă dezvoltare, care trebuie focusată pe:

- asigurarea transparenței decizionale față de contribuabili;
- minimizarea costurilor de raportare fiscală din partea contribuabililor;
- popularizarea legislației și a procedurilor fiscale către toate grupurile-țintă;
- educarea civismului fiscal al contribuabililor.

Trebuie, totuși, de menționat că aplicarea regulilor cu caracter fiscal, conformarea voluntară a contribuabililor, perceperea impozitelor și taxelor nu se pot realiza fără existența:

- a) tehnicilor și metodelor de aplicare;

it is very important to plan the process of change, which depends on the use of a wide variety of techniques and models provided by the science of organizational management.

Another fundamental premise in addressing institutional change is that the onset of change at one level of the institution affects other areas at other levels, which leads to the conclusion that, in essence, institutional change must be conceived as a whole and not on certain segments or dimensions.

In this regard, the main pillars in achieving the institutional change in the State Tax Service, are dictated by:

- improving voluntary compliance treatments;
- simplification and improvement of taxation mechanisms;
- implementation of information technologies;
- minimizing tax administration costs.

Taking into account the above, there is a need for in-depth scientific research related to institutional change management, which could be implemented with the aim of increasing the quality of services provided by the State Tax Service in relation to taxpayers.

Introduction

Taxes and fees represent the foundation of the entire tax activity, they being established by normative acts of tax character: laws, normative acts, government decisions. These cannot be missing as basic elements in the presentation of the notions that refer to the tax field.

The tax administration policy of the State Tax Service is to be a dynamic one, in permanent development, which must be focused towards the following aspects:

- ensuring decisional transparency towards taxpayers;
- minimizing the tax reporting costs from the taxpayers;
- popularization of tax legislation and procedures to all target groups;
- educating the tax citizenship of the taxpayers.

It should be noted, however, that the application of tax rules, voluntary compliance of taxpayers, collection of taxes and fees cannot be achieved without the existence:

- a) of techniques and methods of application;
- b) transparent procedures;

- b) procedurilor transparente;
- c) instrumentelor moderne;
- d) specialiștilor integri și cu nivel sporit de pregătire fiscală.

Scopul cercetării îl reprezintă investigarea unor aspecte ce țin de necesitatea realizării anumitor schimbări instituționale în cadrul Serviciului Fiscal de Stat, care ar spori eficiența mecanismului de impunere fiscală, având ca obiectiv majorarea încasărilor la Bugetul Public Național.

Suportul teoretico-metodologic al temei investigate este asigurat de lucrările savanților, specialiștilor și experților, care au efectuat cercetări în acest domeniu.

Metode aplicate

La elaborarea prezentului articol, autorul a utilizat trei metode de cercetare, după cum urmează:

- *metoda cercetării fundamentale*, care a permis: culegerea informației necesare, ce se referă la activitatea Serviciului Fiscal de Stat, analizarea mecanismului de impunere fiscală existent, investigații teoretice, care poartă un demers constructivist, bazat pe legile, principiile și categoriile logicii dialectice, rezultatul constând în formularea unor concluzii practice științifice argumentate;
- *metoda cercetării aplicative*, care a avut ca sarcină furnizarea de date necesare pentru direcționarea activității practice, în vederea creșterii muncii metodice și transpunerea în formă operațională a unor idei;
- *metoda istoriografică*, ce a fost utilă pentru punerea în lumină a celor mai importante cercetări științifice, culegeri de materiale și articole la tema administrării fiscale, fiind aplicată, în special, pentru cunoașterea, explicarea și înțelegerea subiectului de cercetare.

Rezultatele cercetării. Ca rezultat al studiilor efectuate, autorul va deduce anumite concluzii științifice la tematica schimbării instituționale și, în consecință, va propune Serviciului Fiscal de Stat soluții și recomandări în vederea eficientizării mecanismului de impunere fiscală prin prisma conformării voluntare.

Rezultate și discuții

În literatura de specialitate, există diferite opinii referitoare la modul în care trebuie să fie concepută structura sistemului fiscal? Potrivit unor specialiști în fiscalitate, sistemul fiscal tre-

- c) modern tools;
- d) honest specialists with an increased level of tax knowledge.

The purpose of the research is to investigate aspects related to the need to make certain institutional changes within the State Tax Service, which would increase the efficiency of the taxation mechanism, with the aim of increasing revenues to the National Public Budget.

The theoretical-methodological support of the investigated topic is provided by the works of scientists, specialists and experts, who have conducted research in this field.

Applied methods

In the process of writing the present article, the author used three research methods, as follows:

- *the method of fundamental research* that allowed: collecting the necessary information, referring to the activity of the State Tax Service, analysing the existing taxation mechanism, theoretical investigations, which have a constructivist approach based on the laws, principles and categories of dialectical logic, the result being the formulation of scientifically argued practical conclusions;
- *the method of applied research*, which was tasked with providing the necessary data to direct the practical activity, in order to increase the methodical work and translate into operational form some ideas;
- *the historiographical method*, which was useful for highlighting the most important scientific research, collections of materials and articles on tax administration, being applied especially for knowledge, explanation and understanding of the research topic.

Research results. As a result of the performed research, the author will draw certain scientific conclusions on the issue of institutional change, and as a result, will propose to the State Tax Service solutions and recommendations in order to streamline the taxation mechanism in terms of voluntary compliance.

Results and Discussions

In the specialized literature there are different opinions regarding the way how should the structure of the tax system be. According to tax specialists, the tax system should only include taxes, fees and tax regulations. Other

buie să cuprindă doar impozitele, taxele și reglementările cu caracter fiscal. Alți experți sunt de părere că structura acestuia trebuie să cuprindă totalitatea impozitelor și taxelor împreună cu reglementările legale de natură fiscală, inclusiv metodele și tehnicile de urmărire și percepere a acestora.

Profesorul universitar Constantin Topciu din România, în lucrarea sa „Fiscalitate” [6], este de părere că, în structura sistemului fiscal, trebuie incluse următoarele trei componente esențiale:

- 1) **totalitatea impozitelor, taxelor și a altor venituri fiscale**, pe care statul, prin organele sale specializate, le percepe în baza unor reglementări legislative cu caracter fiscal. Deoarece impozitele și taxele sunt instituite prin legi sau alte acte normative, care stabilesc dreptul de creanță fiscală al statului asupra contribuabililor, toate aceste reglementări legislative de natură fiscală trebuie considerate ca făcând parte integrantă din sistemul fiscal;
- 2) **mecanismul fiscal**, care cuprinde metodele, tehnicile și instrumentele fiscale, prin a căror utilizare se asigură dimensionarea și perceperea impozitelor, taxelor, contribuțiilor și a altor sume datorate bugetului public național consolidat;
- 3) **aparatură fiscală**, fără de care celelalte componente ale sistemului fiscal ar rămâne inerte. Sistemul fiscal, cu toate implicațiile și funcționalitățile sale, nu ar putea fi pus în mișcare fără existența aparatului fiscal, acest aparat constituind motorul care pune în mișcare mecanismul fiscal.

Totodată, abordarea legislației fiscale, în sensul interpretării și aplicării acesteia, obligă la cercetarea conceptelor fundamentale, ce definesc comportamentul în fața impunerii, prin identificarea impozitelor relevante fiscale, a dinamicii de adaptare a puterii publice și a contribuabilului la aceste ipoteze, a subiecților și a materiei impunerii.

În viziunea altui expert în fiscalitate, Ioana Maria Costea, exprimată în lucrarea „Optimizarea fiscală. Soluții. Limite. Jurisprudență” [2, p.1], pentru a delimita cadrul de acțiune în aplicarea legislației fiscale, trebuie avute în vedere trei aspecte fundamentale:

- mecanismul general al impunerii;
- instrumentele juridice de lucru;

experts consider that its structure should include all taxes and fees together with legal regulations of a tax nature, including methods and techniques for tracking and collecting them.

The university professor Constantin Topciu from Romania in his paper “Taxation” [6] expresses the opinion that the structure of the tax system must include the following three essential components:

- 1) **the totality of taxes, fees and other tax revenues** that the state collects based on legislative tax regulations through its specialized bodies. Since taxes are imposed by laws or other normative acts, which establish the right of state tax claim on taxpayers, all these legislative tax regulations must be considered as part of the tax system;
- 2) **the tax mechanism**, which includes the methods, techniques and tax tools through which use is ensured the sizing and collection of taxes, fees, contributions and other amounts due to the consolidated national public budget;
- 3) **the tax institution**, without which the other components of the tax system would remain inert. The tax system, with all its implications and functionalities, could not be set in motion without the existence of the tax institution, this institution being the engine that sets the tax mechanism in motion.

At the same time, the approach of the tax legislation, in the sense of its interpretation and application obliges to the investigation of the fundamental concepts that define the behaviour before the taxation, by identifying the relevant taxes, the dynamics of adaptation of the public power and the taxpayer to these hypotheses, of subjects and matters of taxation.

In the opinion of another tax expert Ioana Maria Costea, expressed in the paper “Tax optimization. Solutions. Limits. Jurisprudence” [2, p.1], in order to delimit the framework for action in the application of tax legislation, three fundamental aspects must be taken into account:

- the general mechanism of taxation;
- legal working tools;
- fundamental concepts in tax matters.

As a continuation of the above mentioned and in order to understand the mechanism and efficiency of the process of collecting tax obli-

- conceptele fundamentale în materie fiscală.

Ca o continuare a celor relatate și pentru a înțelege mecanismul și eficiența procesului de prelevare a obligațiilor fiscale, în speță a impozitelor, profesorul universitar Daniel Dăianu [3, p. 38-40], propune un caz de impunere fiscală. În studiul realizat, folosește ca exemplu profitul agenților economici. Raționamentul, care stă la baza modelului, pleacă de la premisa că:

- ✓ instituțiile abilitate sunt eficiente în colectarea obligațiilor fiscale (impozite, taxe);
- ✓ statul folosește în totalitate veniturile fiscale pentru a oferi bunuri și servicii publice;
- ✓ deciziile guvernamentale urmăresc maximizarea veniturilor provenite din prelevările obligatorii, oferind cantitatea maxim posibilă de bunuri și servicii publice.

În strânsă legătură cu această premisă, ipotezele modelului devin:

- ✓ obligația agentului economic de plată a impozitului aferent profitului realizat, într-o sumă fixă, notată cu t ;
- ✓ creșterea sau reducerea nivelului de impozitare determină menținerea numărului agenților economici de pe piață, astfel că $n=n(t)$;
- ✓ veniturile fiscale cresc sau se diminuează în funcție de n , și sunt obținute ca produsul dintre numărul agenților economici profitabili și nivelul de impozitare, deci, $T=tn$.

În concluzie, aplicarea acestui model demonstrează că o reducere a impozitelor poate contribui la creșterea producției agenților economici și va diminua posibilitatea ca aceștia să devină neprofitabili, ceea ce conduce la sporirea veniturilor fiscale provenite din impozitarea profitului.

Autoarea Alina-Georgiana Solomon, în lucrarea „Bugetul public. Elemente de fiscalitate și coordonare a politicii economice” [5, p.57-58], este de părere că, pe termen lung, creșterea veniturilor fiscale poate deveni realizabilă prin creșterea bazei de impozitare, dacă agentul economic este „stimulat” din partea statului să-și sporească volumul producției, chiar dacă „încurajarea” este reprezentată doar prin menținerea acelorași cote de impozitare.

Este necesar să se specifice faptul că dreptul de a introduce impozite în Republica Moldova îl are statul, prin intermediul organului central legislativ – Parlamentul, iar, uneori, și prin organele administrației publice locale.

gations, the University Professor Daniel Dăianu [3, p.38-40], proposes a study case of taxation. In this study he uses as an example the profit of legal entities. The rationality behind the model is based on the premise that:

- ✓ the competent institutions are efficient in collecting tax obligations (taxes, fees);
- ✓ the state fully uses tax revenues to provide public goods and services;
- ✓ government decisions aim at maximizing revenues from mandatory levies, providing the maximum possible amount of public goods and services.

Closely related to this premise, the model hypotheses become:

- ✓ the obligation of the legal entity to pay the tax related to the gained profit, in a fixed amount, marked with t ;
- ✓ increasing or decreasing the level of taxation determines the maintenance of the number of legal entities on the market, so that $n=n(t)$;
- ✓ tax revenues increase or decrease depending on n , and are obtained as a product between the number of profitable legal entity and the level of taxation, so $T=tn$.

In conclusion, the application of this model demonstrates that a reduction in taxes can contribute to increasing the production of legal entities and can reduce the possibility for them to become unprofitable, which leads to an increase in tax revenues from profit taxation.

The author Alina-Georgiana Solomon, in the work “The public budget. Elements of taxation and economic policy coordination” [5, p.57-58], considers that in long term, the increase of tax revenues can become achievable by increasing the tax base, if the legal entity is “stimulated” by the state to increase its production volume, even if “encouragement” is represented only by maintaining the same tax rates.

It is necessary to specify that the right to introduce taxes in the Republic of Moldova has the state, through the central legislative body – the Parliament, and, sometimes, through the local public administration bodies. The tax is levied to the state on a permanent and non-refundable basis.

University professor Tatiana Manole [4, p.285], states that “the obligation, as an attri-

Impozitul se prelevă către stat cu titlul definitiv și nerambursabil.

Profesorul universitar Tatiana Manole relatează că „obligativitatea, ca atribut al impozitului, înseamnă că plata acestuia către stat este o sarcină impusă tuturor contribuabililor, persoane fizice și juridice, care realizează venit dintr-o sursă sau posedă un anumit gen de avere pentru care, potrivit legii, se plătește impozit” [4, p.285].

Aceasta înseamnă că plătitorii nu pot solicita statului un contraserviciu de valoare egală sau apropiată. Odată achitat, indiferent de sursa de proveniență fie salariul sau activitatea de întreprinzător, el nu se mai reface în forma sa inițială. Prin urmare, impozitele sunt elementul principal al sistemului financiar și, în special, al sistemului fiscal.

Ca totalizare a celor expuse, deducem că sistemul fiscal, pentru a fi eficient și rațional, în colectarea impozitelor și taxelor, este necesar ca acesta să se afle într-o permanentă schimbare, care rezultă din specificul mediului de afaceri și al pieței de capital.

De asemenea, Serviciul Fiscal de Stat trebuie să-și propună drept obiectiv stabilirea unui climat întemeiat pe încredere și respect în relația cu contribuabilii, să informeze permanent agenții economici privind politica și strategia de dezvoltare a instituției, să stabilească reguli bine definite privind determinarea obligațiilor fiscale, să declare toleranță zero evaziunii fiscale.

În această ordine de idei, pentru a fi eficient și rațional și pentru a răspunde managementului schimbărilor instituționale, Serviciul Fiscal de Stat trebuie:

- să fie receptiv la schimbările, care se atestă în mediul de afaceri, conform imperativului timpului;
- să îndeplinească eficient funcțiile de administrare fiscală;
- să încorporeze calificările necesare și experiența adecvată pentru o activitate profesională;
- să asigure un tratament egal tuturor contribuabililor, fără discriminare, prin respectarea principiilor de obiectivitate, imparțialitate și legalitate.

În momentul de față, cadrul normativ național în materie fiscală comportă două dimensiuni:

- Codul fiscal ca bază de drept legislativă;
- legislația conexasă acestuia.

bute of the tax, means that its payment to the state is a burden imposed on all taxpayers, individuals and legal entities, who earn income from a source or possess a certain kind of wealth for which, according law, tax is paid”.

This means that payers cannot ask the state for a counter-service of equal or close value. Once paid, the income tax, regardless of the source, either the salary or the entrepreneurial activity, is no longer restored to its original form. Therefore, taxes are the main element of the financial system and especially of the tax system.

To sum up the above, we deduce that in order for the tax system to be efficient and rational in the collection of taxes and fees, it must always be in a permanent change, a change that results from the specifics of the business environment and the capital market.

The State Tax Service must also aim to establish a climate based on trust and respect in the relationship with taxpayers, to constantly inform legal entities about the development policy and strategy of the institution, to establish well-defined rules on determining tax liabilities, to declare zero tolerance for tax evasion.

In this context, in order to be efficient and rational, and to respond to the management of institutional changes, the State Tax Service must:

- be receptive to the changes that are attested in the business environment, according to the imperative of time;
- perform efficiently the functions of tax administration;
- incorporate the necessary qualifications and experience for a professional activity;
- ensure equal treatment of all taxpayers, without discrimination, by respecting the principles of objectivity, impartiality and legality.

At present, the national regulatory framework in tax matters has two dimensions:

- Tax code as a legislative basis of law;
- related legislation.

These legislative acts regulate the legal relations of tax law between taxpayers and the State Tax Service, in economic, financial and procedural sense.

Aceste acte legislative reglementează rapo-
turile juridice de drept fiscal între contribuabili și
Serviciul Fiscal de Stat, în sens economic,
financiar și procesual.

Raportul juridic, care este stabilit de cadrul
legislativ național, privind impunerea fiscală,
reglementează mecanismul de formare și achitare
a obligațiilor fiscale din partea contribuabililor.
Acest mecanism este reflectat în Codul fiscal,
prin care se reglementează elementele comune ale
veniturilor fiscale, descrise în tabelul 1.

The legal report, which is established by
the national legislative framework on taxation,
regulates the mechanism for the formation and
payment of tax liabilities by taxpayers. This
mechanism is reflected in the Tax Code, which
regulates the common elements of tax revenues,
described in table 1.

Tabelul 1/ Table 1

**Stabilirea impozitelor și taxelor prin intermediul elementelor veniturilor fiscale/
Establishment of taxes and fees through tax revenue items**

Nr. crt.	Elementele veniturilor fiscale/ Elements of tax revenues	Caracteristica/ Characteristic
1.	Obiectul impunerii/ Object of taxation	Reprezintă materia impozabilă/ Taxable matter
2.	Subiectul impunerii/ The subject of taxation	Contribuabilul, care, conform legislației fiscale, este obligat să calculeze și/sau să achite la buget orice impozite și taxe, penalitățile și amenzile respective/ The taxpayer who, according to the tax legislation, is obliged to calculate and/or pay to the budget any taxes and fees, penalties and fines
3.	Sursa de plată a impozitului sau taxei/ Source of tax payment	Constituie sursa din care se achită impozitul și taxa/ The source from which the tax and the fee are paid
4.	Unitatea de impunere/ Taxation unit	Reprezintă unitatea de măsură care exprimă dimensiunea obiectului impozabil/ The unit of measurement that expresses the size of the taxable object
5.	Cota (cotele) de impunere/ Taxation quota (s)	Este quantumul unitar al impozitului sau taxei în raport cu obiectul impozabil/ Unitary quantum of tax or fee in relation with the taxable object
6.	Termenul de achitare a impozitelor sau taxelor/ Tax or fee payment period	Perioada în decursul căreia contribuabilul este obligat să achite impozitul sau taxa sub formă de interval de timp sau zi fixă a plății/ The period during which the taxpayer shall pay the tax or fee, in the form of time period or certain date for payment
7.	Facilitățile fiscale/ Tax benefits	Sunt elemente de care se ține seama la estimarea obiectului impozabil, la determinarea quantumului impozitului sau taxei, precum și la încasarea acestuia, sub formă de: scutire parțială sau totală de plată a impozitelor sau taxelor; cote reduse ale impozitelor sau taxelor; reducerea obiectului impozabil; amânări ale termenului de achitare a impozitelor sau taxelor; eșalonări ale obligației fiscale/ Elements taken into account when estimating the taxable object, determining the tax or fee quantum, as well as when collecting it in the form of: partial or total exemption from payment of taxes or fees; reduced quotas of taxes or fees; reduction in taxable object; postponement of tax and fee payment period; payment by installments of tax liability.

Sursa: elaborat de autor în baza Codului fiscal al Republicii Moldova/

Source: developed by the author based on the Tax Code of the Republic of Moldova

În aceste condiții, veniturile fiscale constituie contribuția agenților economici la Bugetul Public Național, iar Serviciul Fiscal de Stat trebuie să se concentreze atât pe asigurarea unui nivel corespunzător de colectare a acestor venituri, cât și pe implementarea măsurilor moderne, corecte și coerente de administrare fiscală.

Referindu-ne la prevederile Codului fiscal al Republicii Moldova, **administrarea fiscală** „reprezintă activitatea organelor de stat împuternicite și responsabile de asigurarea colectării depline și la termen a impozitelor și taxelor, a penalităților și amenzilor în bugetele de toate nivelurile, precum și de efectuarea acțiunilor de urmărire penală în caz de existență a unor circumstanțe ce atestă comiterea infracțiunilor fiscale” [1, p.13].

Ca subiecți ai impunerii fiscale, figurează:

- persoanele juridice și fizice rezidente ale Republicii Moldova, care desfășoară activitate de întreprinzător;
- persoanele care execută servicii profesionale;
- persoanele care practică activitatea profesională în sectorul justiției și în domeniul sănătății, care, pe parcursul perioadei fiscale, obțin venit din orice surse aflate în Republica Moldova, precum și din orice surse aflate în afara Republicii Moldova;
- persoanele fizice rezidente, care efectuează activități independente și, în decursul perioadei fiscale, obțin venit din orice surse aflate în Republica Moldova și din orice surse aflate în afara Republicii Moldova pentru activitatea lor în țară;
- persoanele fizice rezidente, cetățeni ai Republicii Moldova, care nu desfășoară activitate de întreprinzător și obțin venit din investiții și financiar din orice surse aflate în afara Republicii Moldova;
- persoanele fizice rezidente, cetățeni străini și apatrizi, care desfășoară activitate pe teritoriul Republicii Moldova și obțin venit din orice surse aflate în Republica Moldova și din orice surse aflate în afara Republicii Moldova pentru activitatea lor în țară, cu excepția venitului din investiții și financiar din orice surse aflate în afara țării. Pentru a răspunde dezideratului schimbării, Serviciul Fiscal de Stat trebuie să interac-

Under these conditions, tax revenues are the contribution of legal entities to the National Public Budget, and the State Tax Service must focus both on ensuring an appropriate level of collection of these revenues and on implementing modern, fair and coherent tax administration measures.

Referring to the provisions of the Tax Code of the Republic of Moldova, **tax administration** “means the activity of state bodies empowered to and responsible for the complete and timely collection of taxes and fees, penalties and fines to the budgets of all levels, as well as their criminal investigation in case there are circumstances indicative of tax crimes” [1, p.13].

As subjects of taxation are considered:

- legal entities and individuals of the Republic of Moldova, who carry out entrepreneurial activity;
- persons who perform professional services;
- persons practicing professional activity in the justice and health sector, who during the tax period, obtain income from any sources located in the Republic of Moldova, as well as from any sources outside the Republic of Moldova;
- resident individuals who carry out independent activities and during the tax period obtain income from any sources located in the Republic of Moldova and from any sources located outside the Republic of Moldova for their activity in the country;
- resident individual of the Republic of Moldova who do not carry out entrepreneurial activity and obtain investment and financial income from any sources outside the Republic of Moldova;
- resident individuals, foreign nationals and stateless persons who carry out activity on the territory of the Republic of Moldova and obtain income from any sources in the Republic of Moldova and from any sources outside the Republic of Moldova for their activity in the country, except investment and financial income from any sources located outside the country.

In order to respond to the desire for change, the State Tax Service must interact daily

ționeze zilnic cu cetățenii și agenții economici din Republica Moldova pentru a-i responsabiliza pe aceștia în vederea creșterii civismului fiscal și a conformării voluntare. În acest context, administrația fiscală are obligația de a facilita activitatea cercurilor de afaceri prin stabilirea unei proceduri de raportare clare și cuprinzătoare, modernizarea procedurilor de control fiscal prin reducerea numărului acestora și sporirea eficienței, precum și asigurarea transparenței adecvate a activității Serviciului Fiscal de Stat.

Concluzie

Pentru ca mecanismul de impunere fiscală să fie mai eficient, este necesar ca Serviciul Fiscal de Stat să-și stabilească o misiune complexă de priorități și obiective, precum și un plan de implementare a acestora, pentru a realiza, în continuu, reforma administrării fiscale prin implementarea schimbărilor instituționale. Aceste schimbări sunt necesare la orice etapă de dezvoltare, îndeosebi, în situația actuală, când criza pandemică afectează încasările la Bugetul Public Național. Considerăm că schimbarea instituțională, prin revizuirea proceselor și mecanismelor de administrare fiscală, va genera beneficii atât pentru contribuabili, cât și pentru însuși Serviciul Fiscal de Stat.

În această ordine de idei, printre prioritățile de bază, care ar putea fi implementate, se numără:

- 1) organizarea trimestrială a întrunirilor cu contribuabilii din diferite domenii ale economiei naționale privind popularizarea legislației fiscale;
- 2) modernizarea anuală a programului de conformare voluntară a contribuabililor, prin abordări inovatoare, ce vor conduce la schimbarea comportamentului agenților economici privind calcularea și achitarea impozitelor, precum și la sporirea conformării voluntare;
- 3) contracararea fenomenului muncii nedeclarate prin informarea angajaților despre pericolul neachitării, la bugetul public național, a contribuțiilor asigurărilor sociale de stat și a fondului de pensii de către angajatori;
- 4) reducerea decalajului fiscal prin contracararea fenomenului de evaziune fiscală;

with the citizens and legal entities of the Republic of Moldova in order to make them responsible in order to increase tax responsibility and voluntary compliance. In this context, the tax administration has the obligation to facilitate the activity of business by establishing a clear and comprehensive reporting procedure, modernizing tax control procedures by reducing their number and increasing efficiency, and ensuring adequate transparency of the State Tax Service.

Conclusion

In order to have a more efficient taxation mechanism, it is necessary for the State Tax Service to establish complex priorities and objectives, as well as a plan for their implementation, in order to continuously carry out the tax administration reform. These changes are needed at any stage of development, especially in the current situation, when the pandemic crisis is affecting taxpayers' incomes. Thus, the institutional change by reviewing the processes and mechanisms of tax administration will bring benefits both for taxpayers and for the State Tax Service itself.

Taking into consideration the above, among the basic priorities that could be implemented are:

- 1) organizing quarterly meetings with taxpayers from different areas of the national economy on the popularization of tax legislation;
- 2) the annual modernization of the taxpayers' voluntary compliance program, through innovative approaches, which will lead to the change of the behaviour of the legal entities regarding the calculation and payment of taxes, as well as the increase of the voluntary compliance;
- 3) counteracting the phenomenon of undeclared work by informing employees about the consequences of non-payment to the National Public Budget of state social insurance contributions and the pension fund by employers;
- 4) reducing the tax gap by counteracting the phenomenon of tax evasion.
- 5) computerization of the State Tax Service for the provision of mass electronic services for taxpayers;

5) informatizarea serviciului fiscal de stat pentru acordarea serviciilor electronice în masă destinate contribuabililor; 6) planificarea controalelor fiscale numai în baza riscurilor de neconformare, cu studiul preventiv al situației înainte de inițierea controlului, aplicarea pe larg a metodelor indirecte de control fiscal etc.; 7) promovarea modificărilor de ordin legislativ și normativ pentru asigurarea colecției masive a arieratelor fiscale.	6) planning the tax audits only based on the risks of non-compliance, with the preventive study of the situation before the initiation of the audit, wide application of the indirect methods of tax control, etc.; 7) promoting legislative and normative changes to ensure the massive collection of tax arrears.

Bibliografie/ Bibliography:

1. Codul fiscal al Republicii Moldova. Publicația periodică „Monitorul Fiscal FISC.MD”, Tipogr. Bons Offices, 2020, p. 410. ISSN 1857-3991
2. COSTEA, Ioana-Maria. *Optimizare fiscală. Soluții. Limite. Jurisprudență*. București: Editura C.H. Beck, 2011, pp. 310, ISBN 978-973-115-919-5
3. DĂIANU, Daniel; VRÂNCEANU, Radu. *Instituții slabe, politică fiscală și echilibre nefavorabile*. București: Editura ASE, 2000.
4. MANOLE Tatiana. *Managementul finanțelor publice*. Chișinău: Editura Tehnica-Info, 2016, p.803, ISBN 978-9975-63-401-4
5. SOLOMON, Alina-Georgiana. *Bugetul public. Elemente de fiscalitate și coordonare a politicii economice*. București: Editura Universitară, 2015, p. 57-58, ISBN 978-606-28-0346-9
6. TOPCIU, Constantin. *Fiscalitate*. București: Editura Secorex, 1998, p.262, ISBN 973-986-732-4